

Nemadomfel Ház hétköznapijai

Szeptemberben nyitotta meg kapuit a Nemadomfel Ház Szendrőládon, amely létrejöttét az idén harmadik jótékonyági koncertjét szervező Nemadomfel együtteshez befolyt adományoknak köszönheti. Az egyedülálló kezdeményezés roma családok gyermekeit segíti, hogy játékos formában családi értéket, pozitív viselkedés mintát sajátítsanak el. Utánajártunk, mi történt a Házban az elmúlt hónapokban.

A Nemadomfel Ház több szempontból is példaértékű: egyrészt hátrányos helyzetű csoportért jött létre, másrészt ezt a támogatást azon emberek elhivatott munkájának köszönheti, akik a társadalomban történő elfogadásukért mind a mai napig harcolnak. A 2010 szeptemberétől a Szendrőládi nevelőotthon a térség húsz leghátrányosabb sorsú roma családjából egy-egy gyermeknek ad lehetőséget arra, hogy megtapasztalja olyan alapvető emberi viselkedési minták és családi értékek fontosságát, amelyet szeretteiknek társadalmi körülményeinek következtében nincs módjuk átadni. Az 1800 fős Szendrőlád azon Borsod megyei települések egyike, ahol nagy arányban, 1400-an élnek cigány származású emberek, többségük a létminimum alatt.

„Azért döntöttünk Szendrőlád mellett, mert olyannak éreztük a helyi település- és iskolai vezetést, akik valóban szeretnék, hogy jobb legyen velük a világ. Egy ilyen összefogással lehet jó dolgokat elindítani” – mondta el Dely Géza, a Nemadomfel együttes alapítója és a koncert főszervezője. A Jobb velünk a világ koncert sorozatot a Nemadomfel együttes fogyatékokossággal élő és hátrányos helyzetű tagjai három évvel ezelőtt hívtak életre, hogy a koncertből befolyt bevételeket minden évben egy általuk fontosnak tartott társadalmi célnak ajánlanak fel, így tavaly a szendrőládi roma gyerekekért léptek színpadra.

Több százezrek élnek mélyszegénységben

Magyarországon az elmúlt évtizedek társadalmi folyamatainak következményeként széles tömegek jutottak mélyszegénységbe. Megjelent a generációkon átívelő munkanélküliség (azaz a legfiatalabb generációnak már a szülője, de a nagyszülője sem dolgozott), amely megpecsételi a családok sorsát, mivel reménytelen anyagi helyzetük okán nem tudják támogatni gyermekeik oktatását, s így azt sem, hogy esélyt kapjanak egy átlagos életre.

Fontos tudni, hogy a mélyszegénység nem csak a roma családokra jellemző, a felmérések szerint minden második mélyszegénységben élő gyermek nem cigány származású. De függetlenül a társadalmi hovatartozástól, a számok elrettentőek, ma Magyarországon közel 750 ezer gyermek él szegénységben, ebből legalább 430 ezer valóban nagy nélkülözésben, amelyre a megoldás a szülők számára a munkahelyteremtésben a gyerekek esetében pedig az oktatásban keresendő.

Azonban a munkaerő piacra történő visszaintegrálásuk az oktatás során történő lemaradás miatt, rendkívül korlátozott. A roma fiatalok még mindig szerencsésebbnek mondható része a nyolcadik osztály elvégzése után szakiskolákba kerül, amelyekben azonban az oktatott képzés sokszor nem igazodik a gazdaság igényeihez, valamint ezen időszakban is hatalmas a lemorzsolódás közöttük.

Ma a hátrányos helyzetű emberek nagy része funkcionális analfabéta, akik az átképzési programok jelentős részébe nem tudnak, vagy nem akarnak bekapcsolódni. A munkahellyel rendelkező roma emberek túlnyomó hányada alkalmazott, vállalkozót szinte nem találunk közöttük. A mélyszegénység fennmaradásához ráadásul rejtett érdekek is fűződnek, például a rendkívül olcsó, mindenre kapható munkaerő. S így a szegénység-iskolázatlanság-munkanélküliség-szegénység ördögi körének következtében 6-8 fős családok próbálnak megélni a szociális juttatásokból, minimálbérből, alkalmi munkákból, amiből tudjuk lehetetlen.

Az egyik masszív társadalmi előítélet velük kapcsolatban, hogy „a romák nem is akarnak tanulni”, pedig számos szociológiai vizsgálat mutatja ennek az ellenkezőjét. Bár fontos számukra az oktatás, leszakadásuk oly mértékűvé vált, hogy a nagy részük hamar kihullik a rendszerből. Nagyon kevés olyan lehetőség van számukra az iskolai kereteken kívül, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy megfelelő értékrendszerrel rendelkezzenek és ami segítheti a későbbi beilleszkedéshez szükséges készségek, motivációk fejlődését.

A Nemadomfel Ház hétköznapijai

Szendrőládon a Nemadomfel együttesnek köszönhetően egy kis lépés történt ennek megváltoztatására. A Nemadomfel Ház, amely hétköznapi délutánonként fél háromtól este hétig 20 hátrányos helyzetű, cigány származású óvodás-kisiskolás korú gyermeket fogad be, valójában már május elején, de hivatalosan csak szeptember 1-jén nyitotta meg kapuit. „A hivatalos megnyitót azért tartottuk szeptember elején, mert szerettük volna magunk is látni, hogy hogyan is fog működni ez a rendhagyó kezdeményezés. Valóban olyan lesz-e, amilyennek szerettük volna? - mesélt Dely Géza a kezdeti félelmekről. „Most már hitelesen mondhatjuk, hogy az első néhány hónap tapasztalata nagyon bátorító. A gyerekek szívesen jönnek és a családokkal is nagyon jó kapcsolat alakult ki az intézményen belül.”

A lehetőség most a térség legszegényebb, 20 roma származású családjának egy-egy gyermekét illeti meg. Ha ugyanis kiválasztottak volna 3-4 családot, azonnal elérték volna a 20 főt és ennél szélesebb körben kívántak lehetőséget biztosítani, bár még így sem teljes a kör, hiszen szinte minden családnak szüksége lenne erre a szolgáltatásra. (Szendrőládon 1800-an élnek, közülük 1400-an roma származásúak, hasonlóan rossz körülmények között, családonként átlag 5-8 gyermekkel.)

A Nemadomfel Házban dolgozó pedagógus és négy cigány segítője olyan értékeket próbál átadni a gyerekeknek játékos formában, amit optimális esetben a családi környezetben szívnanak magukba. Így például: saját maguk és környezetük tiszteletét, rendben tartását, rendezett következetes életre nevelés

módját, valamint a felelősségérzet kialakítását.

De vajon, mennyire lehet hatékony egy ilyen kezdeményezés, ha egyes esetekben az otthoni környezetben nem kapnak az új tapasztalatokra megerősítés, visszacsatolást? „Amikor kiválasztották a gyerekeket azt mondtam a képviselőtestületnek, hogy ne várjanak csodákat, mert egy hét, egy hónap, egy év alatt nem lesz szemmel látható változás, erre több idő kell” – tudtuk meg a Nemadomfel ház pedagógusától Béresné Erikától. „Mára önmagam is megcáfoltam, mert folyamatosan jönnek a visszajelzések. A szülők mondják, hogy a gyerekek eddig sohasem imádkoztak lefekvés előtt, most mégis megteszik, és rendszeresen mondják, hogy «anya ezt süssük meg, mert a Nemadomfel Házban ezt már megcsináltuk és finom volt »”.

A gyerekek számára az iskola után a Nemadomfel Ház, olyan mint egy második otthon, kertészkednek, főznek sütnek, a körülöttük lévő felnőttek pedig, úgy foglalkoznak velük mintha az anyjuk, vagy a nagymamájuk lennének. Sokszor ők az elsők, akik a megtudják milyen élmény érte az iskolában nebulókat, mi az ami nehezen ment, amivel problémájuk volt. „Az alsó tagozatban iskola otthonos oktatás van, ami azt jelenti, hogy reggel 7.45-től 15.30-ig a gyerekek az iskolában vannak, és csak utána jönnek az otthonba, így az ott töltött idő elegendő az ismereteik elsajátítására. Nekünk a közös játékokra, az egészséges életmódra - fogmosás, kézmosás – nevelés a feladatunk, de ezek mellett tanítunk verseket, mondókákat, énekeket nekik, valamint a szerepjátékok során a szép beszédet, az egész mondatban történő kifejezés módot gyakoroljuk”.

De a sikerhez nemcsak a gyerekek, hanem a szülők nyitottsága is kell, akik már a kezdetektől pontosan tisztában voltak a Nemadomfel Ház céljaival. S miután a helyi kisebbség kiválasztotta a 20 családot, a pedagógus és a kisebbség elnöke egyenként kereste fel és tájékoztatta őket céljaikról, a szeptemberi megnyitó alkalmával pedig együttműködési megállapodást kötöttek velük. Azóta is minden hónapban egy szombatot közösen töltenek, s az intézmény bármikor fordulhat hozzájuk segítségért, legyen szó bútorszerelésről vagy egy ötlet támogatásáról.

A Nemadomfel ház ma még csak 20 gyereknek ad lehetőséget, de Béresné Erika szavaiból érződik, hogy nem szeretnének megállni itt. Most még csak az iskolai szünetek idején nyitják meg a kapukat más gyerekek számára is és ilyenkor akár 40-50 gyermektől is zajos a nevelési otthon. De a tervük ennél nagyobb. „A közelben lenne más épület is, hasonló jellegű kezdeményezés megvalósításához, de ez jelenleg anyagiakba ütközik. De nagy célunk, a környező településeken is létrehozni ehhez hasonlót.”

Ahogy Szendrőlád úgy a Nemadomfel Együttes sem áll meg ezen a ponton, ismét a Sport Arénába hívják november 21-én az embereket, hogy egy passzív házként működő lakóotthont építésének fel felnőtt korú sérült embereknek Budapesten. „Jelenleg a Fővárosi Önkormányzat által fenntartott bentlakásos otthonok közül a legközelebbi is 40km-re van Budapesttől, de a legtöbb 150-200km-re kis falvakban.” Dely Géza úgy látja, hogy azokat az embereket, akik a fővárosban nőttek fel, így minden családi és baráti kapcsolatuk ide köti őket szinte képtelenség egy kis faluba integrálni. „A III. kerületi Önkormányzat mellénk állt és felajánlott egy telket a megvalósításra. Bízom abban, hogy egyre több haladó szellemű, a jó ügyeket felkaroló kerületvezetés követi ezt a jó példát.”